

Standardy ochrony dzieci

Wytyczne standardów ochrony dzieci w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

STANDARDY OCHRONY DZIECI

Te wytyczne przygotowano jako wzór – materiał pomocniczy do opracowania standardów ochrony dzieci dla placówek, w których realizowana jest opieka nad dziećmi do 3 roku życia (żłobków, klubów dziecięcych oraz dziennych opiekunów), w sytuacji gdy opiekę sprawuje więcej niż jedna osoba.

Jeżeli opieka nad dziećmi sprawowana jest przez jedną osobę np. przez jednego dziennego opiekuna, poza którym nikt nie ma kontaktu z dziećmi, nie będzie możliwe i zasadne tworzenie dokumentu zawierającego wszystkie elementy znajdujące się w tych wytycznych. Opiekun pracujący samodzielnie na pewno jednak powinien ustalić zasady ochrony dzieci (np. określoną procedurę postępowania na wypadek ustalenia, że dziecko może być lub jest krzywdzone). Taką informację należy przedstawić rodzicowi/opiekunowi, najlepiej przed zawarciem umowy o świadczenie usług opiekuńczych.

Te wytyczne są jedynie podpowiedzią i nie zawierają wszystkich zasad, które można/warto zamieścić w standardach. Nie wszystkie też mogą być przydatne w danej instytucji. Pamiętaj, że w pracy nad własnymi standardami ochrony dzieci zawsze trzeba zastanowić się, jakie obszary nimi objąć, czy warto sięgnąć na przykład po zasady ochrony wizerunku dziecka, zasady pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami, ochronę dziecka w Internecie (patrz kafelek: Standardy ochrony dzieci – wytyczne)

Spis treści

Preambuła, czyli nasze zasady wobec dzieci:	3
Cele standardów ochrony dzieci:.....	4
Ważne instytucje położone najbliżej żłobka / klubu dziecięcego/dziennego opiekuna	13
Ważne organy i organizacje:.....	14
Rozdział I Środki ochrony dzieci przed krzywdzeniem.....	14
Część pierwsza: zasady rekrutacji oraz wymogi wobec pracowników.....	14
Część druga: Zasady bezpiecznych relacji między pracownikami a dziećmi.....	19
Rozdział II Procedury podejmowania interwencji i udzielania wsparcia.....	24
Rozdział III Procedury przeglądu standardów ochrony dzieci	33

Opracowując własne standardy ochrony dzieci, zastanówcie się jak powinny się one rozpocząć w Waszym żłobku / klubie dziecięcym / u dziennego opiekuna. Sprawdzonym rozwiązaniem jest preambuła, uważana za bardzo istotny element standardów. Umieszcza się w niej zasady, które są ważne dla placówki/działalności. Jest sposobem na zaprezentowanie wartości placówki/działalności, jej celów, wizji i misji. Nie należy jej kopiować bez głębszej refleksji, warto gruntownie ją przemyśleć i zamieścić w niej treści wskazujące nadrzędne wartości, którymi kierujecie się w Waszej pracy, w relacji z podopiecznymi.

Poniżej przykład preambuły - wzór. Przeczytajcie a potem zastanowicie się jakie są Wasze zasady. Dopiero wtedy gdy już to wiecie, opracujcie własną preambułę. Oczywiście, jeśli uznacie, że chcecie, aby preambuła była elementem w Waszych standardach. Jeśli nie, możecie ją pominąć.

Preambuła, czyli nasze zasady wobec dzieci:

- Przestrzegamy zasady dobra dziecka wyrażonej w Konstytucji oraz praw dziecka wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka.
- Dobro dziecka jest dla nas najważniejsze.
- Chronimy wszystkie dzieci.
- Stwarzamy dzieciom bezpieczne i przyjazne środowisko, w którym są szanowane i doceniane.
- Nie tolerujemy przemocy wobec dziecka.
- Czujemy się odpowiedzialni za dzieci i jesteśmy uważni, by rozpoznać dzieci, którym powinna być udzielona ochrona, pomoc i wsparcie.
- W przypadku podejrzenia lub ujawnienia okoliczności, które mogą wskazywać, że dziecku zagraża bądź dzieje się krzywda, działamy bezzwłocznie. Zapewniamy każdemu dziecku skuteczne wsparcie i ochronę.

Kolejnym krokiem budowania standardów jest określenie ich celu. Odpowiedzenie sobie na pytanie jaki rezultat chcecie uzyskać, po co je wprowadzacie. To też jest bardzo ważne, bo cel, który sobie wyznaczycie będzie miał wpływ na to co znajdzie się w poszczególnych częściach Waszych standardów.

Refleksja, nad tym po co wprowadzamy standardy ochrony dzieci, przekonała do nich już wielu sceptyków, którzy na początku uważali je za kolejny, niepotrzebny obowiązek. Tymczasem standardy, to sprawdzone narzędzie ochrony dzieci.

Poniżej przykład celów standardów ochrony dzieci. Po przeczytaniu zastanówcie się, jakie są lub chcecie (i zamierzacie realizować), aby były Wasze cele.

Cele standardów ochrony dzieci:

- Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, rodzicom lub opiekunom, a także pracownikom danego żłobka/klubu dziecięcego i osobom sprawującym opiekę w formule opiekuna dziennego.
- Przekazanie pracownikom informacji, które pozwolą im wywiązywać się z obowiązku ochrony dziecka na najwyższym możliwym poziomie.
- Dostarczenie rodzicom lub opiekunom informacji na temat zasad obowiązujących w żłobku / klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, a także możliwości uzyskania wsparcia w sytuacji krzywdzenia dziecka.
- Wskazanie dzieciom, rodzicom lub opiekunom wysokiego zaangażowania żłobka / klubu dziecięcego / dziennego opiekuna w ochronę dzieci.
- Włączenie rodziców i opiekunów w zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom.

Dla łatwiejszego zrozumienia przez adresatów standardów ochrony dzieci zalecane jest zamieszczenie w nich „słowniczka pojęć”, które będą używane w tworzonym dokumencie. Dzięki temu pojęcia używane wielokrotnie zawsze będą miały to samo znaczenie i wszyscy będą rozumieli je jednakowo. Pozwoli to uniknąć nieporozumień. A więc: najpierw zastanówcie się jakie „słowa kluczowe” umieścicie w słowniczku, następnie stwórzcie ich opisy-definicje.

Pamiętajcie jednak, że definicje muszą być zgodne z obowiązującym prawem. Możecie je sformułować samodzielnie, językiem, który będzie dostosowany do Waszych potrzeb/potrzeb adresatów, ale nie można im nadać znaczenia, które będzie niezgodne z prawem.

Poniżej przykłady definicji.

1. Pracownik – pracownik żłobka, klubu dziecięcego lub działalności dziennego opiekuna, a także każda osoba zatrudniona do opieki nad dziećmi do 3 roku życia na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej odpłatnej/nieodpłatnej (w tym wolontariatu).
2. Dyrektor – dyrektor, kierownik, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna albo dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek, osoba kierująca pracą żłobka lub klubu dziecięcego oraz dziennego opiekuna¹.
3. Dziecko – w rozumieniu niniejszego dokumentu to każdy małoletni.

---

¹ W dokumencie posługujemy się także określeniem placówka/działalność.

Wyjaśnienie: Zgodnie z Kodeksem cywilnym osobą pełnoletnią jest ten, kto ukończył lat osiemnaście. Małoletnim czyli dzieckiem jest więc osoba, która nie ukończyła 18 roku życia. Może się jednak zdarzyć, że kobieta uzyska pełnoletniość wcześniej. Kobieta, która ukończyła 16 lat zawierając małżeństwo za zgodą sądu, uzyskuje pełnoletniość.

Nie ma jednak przeciwwskazań, aby na potrzeby ochrony za dzieci uważać wszystkie osoby, które nie ukończyły 18 roku życia.

W żłobku / klubie dziecięcym / u dziennego opiekuna przebywają dzieci w wieku 0 – 3 lata, zapis, że za dziecko uważana jest każda osoba, która nie ukończyła 18 lat, miałby na celu uwrażliwienie na sytuację wszystkich osób, które z uwagi na swój wiek mogą być słabsze.

4. Opiekun dziecka – przedstawiciel ustawowy dziecka: rodzic² albo opiekun³; rodzic zastępczy⁴; opiekun tymczasowy (czyli osoba upoważniona do reprezentowania małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych)⁵ .

² W rozumieniu **art. 98 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (K.r.i.o.)**: Rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka.

³ W rozumieniu **art. 94 § 3 K.r.i.o.**: Jeżeli żadnemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska albo jeżeli rodzice są nieznanymi, ustanawia się dla dziecka opiekę.

⁴ W rozumieniu **Art. 112¹ K.r.i.o.**: Obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem:

- 1) umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo kierującego placówką opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówką opiekuńczo-terapeutyczną lub interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym;
- 2) pozbawionym opieki i wychowania rodziców umieszczonym w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do kierującego odpowiednio zakładem opiekuńczo-leczniczym, zakładem pielęgnacyjno-opiekuńczym lub zakładem rehabilitacji leczniczej.

Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka.

⁵ W rozumieniu **art. 25 Ustawy z dnia 22 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa**: Małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem

5. Zgoda opiekuna dziecka – zgoda co najmniej jednego z rodziców dziecka, rodziców zastępczych, opiekuna, opiekuna tymczasowego.

Wyjaśnienie: Zgoda **jednego** opiekuna dziecka jest wystarczająca gdy oboje są zgodni, czyli gdy jeden opiekun przedstawia stanowisko obojga (jeśli dziecko ma dwoje opiekunów). W przypadku braku porozumienia między rodzicami / rodzicami zastępczymi / opiekunami /dziecka, należy ich poinformować o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd. Orzeczenie sądu opiekuńczego zastępuje zgodę rodziców.

6. Krzywdzenie dziecka - krzywdzenie dziecka to jednorazowe albo powtarzające się nieprzypadkowe działanie lub zaniechanie, które powoduje lub może powodować u dziecka ból lub cierpienie psychiczne bądź fizyczne. Może ono stanowić czyn

zabroniony. Oceny czy dane działanie lub zaniechanie jest czynem zabronionym dokonują organy wymiaru sprawiedliwości. Wyróżnia się 5 podstawowych form krzywdzenia:

- 1) **Przemoc fizyczna** – obejmuje wszelkie nieprzypadkowe użycie siły fizycznej wobec małoletniego, w wyniku czego doznaje on bólu fizycznego i (ewentualnie) urazów lub zachowania, które mogą spowodować takie konsekwencje (stwarzają takie ryzyko). Przykładem takiej krzywdy jest bicie, potrząsanie, kopanie, duszenie, oparzenie, obezwładnianie, popychanie, rzucanie, rzucanie w dziecko ciężkim lub niebezpiecznym przedmiotem i inne. Przemocą fizyczną wobec dzieci są **kary fizyczne** czyli jakiegokolwiek karanie z użyciem siły fizycznej, które ma na celu spowodowanie pewnego nawet niewielkiego bólu lub dyskomfortu. Obejmuje wszelkie uderzanie małoletniego

ręką lub jakimkolwiek innym przedmiotem oraz kopanie, potrząsanie, rzucanie w niego przedmiotami, drapanie go, szczypanie, gryzienie, ciągnięcie za włosy lub uszy, nakazywanie utrzymywania jakiejś niewygodnej pozycji (np. klęczenie, stanie z podniesionymi rękami), oparzenie czy przypalenie bądź w postaci bolesnych czynności (np. zmuszanie do połykania gorących potraw, karmienie na siłę) i inne podobne akty.

- 2) **Przemoc psychiczna** – obejmuje wszelkie zachowania prowadzące do niszczenia lub zaburzenia u małoletniego konstruktywnego obrazu własnej osoby, wszelkie zachowania, które powodują lub mogą powodować u małoletniego (bezpośrednio lub odległym w czasie) różne problemy emocjonalne lub psychospołeczne, w tym zaburzenia emocjonalne, poznawcze, zaburzenia zachowania oraz problemy psychiczne. Są to wszelkie zachowania, które w ocenie społecznej i naukowych standardów są psychologicznie destrukcyjne. Mogą to być zarówno powtarzające się zachowania jak i pojedyncze akty, mające na celu wywołanie u małoletniego przykrości, poczucia małej wartości bycia niekochanym, niechcianym, nieakceptowanym, itp. W szczególności przemoc psychiczna obejmuje takie zachowania jak:
- wyzwiska, groźby i inne formy agresji werbalnej,
  - straszenie; w tym groźenie lub sugerowanie użycia siły fizycznej w celu wyrządzenia bólu, groźenie zabiciem, wyrzuceniem z zajęć, szkoły, placówki, domu lub groźenie umieszczeniem dziecka w miejscu, którego nie lubi lub się boi, straszenie lub akty zniszczenia ulubionych rzeczy dziecka bądź wyrządzenie krzywdy ulubionym zwierzętom,
  - izolowanie,
  - szantażowanie,
  - stawianie nadmiernych wymagań, nieliczenie się z możliwościami rozwojowymi dziecka,

- nadmierna kontrola, ograniczanie swobody,
- wzbudzanie poczucia winy, stałe obwinianie i krytykowanie, czynienie z dziecka tzw. „kozła ofiarnego”,
- upokarzanie, stosowanie poniżających porównań, zawstydzanie, wyśmiewanie, stawianie małego w sytuacji sprzecznych wymagań,
- ignorowanie, demonstrowanie odrzucenia, celowe niedostrzeganie dziecka
- niereagowanie na potrzeby emocjonalne dziecka,
- namawianie lub zachęcanie małego do niewłaściwych społecznie i moralnie zachowań (autodestrukcyjnych, antyspołecznych, przestępczych, dewiacyjnych i ryzykownych społecznie nieaprobowanych).

3) **Przemoc seksualna** - obejmuje jakikolwiek typ zachowań wykorzystujących małego do stymulacji i satysfakcji seksualnej przez osobę dorosłą lub znacząco starszą, które mogą obejmować różne zachowania, zarówno z kontaktem fizycznym z małym lub bez fizycznej styczności. Oznacza wciąganie osoby małej w jakąkolwiek aktywność seksualną, która ma na celu satysfakcję erotyczną innej osoby, a której dziecko nie rozumie, nie ma możliwości obrony, i którą odbiera jako krzywdzącą w chwili zajścia lub później.

Jako przykład można wskazać:

- stosunki seksualne (genitalne, oralne, analne, udowe), pobudzanie i dotykanie intymnych miejsc dziecka, masturbacja przy użyciu małego lub w jego obecności;
- rozmowy, komentarze, insynuacje lub żarty o treści seksualnej, ekshibicjonizm, podglądanie, wykonywanie czynności seksualnej przy dziecku, a także nakłanianie do oglądania pornografii lub udostępnianie mu treści mających taki charakter, lub też umożliwianie małemu

zapoznanie się z nimi. Obejmują także materiały ukazujące dziecko uczestniczące w rzeczywistych lub symulowanych zachowaniach o wyraźnie

seksualnym charakterze;

- dotykane, obejmowanie, poklepywanie bez wyraźnej zgody osoby, która osiągnęła wiek zgody, (Uwaga: w przypadku małoletnich poniżej 15 roku życia nie ma znaczenia fakt, że dziecko wyraziło zgodę);
- demonstrowanie treści o charakterze pornograficznym (fotografie, rysunki, teksty).

4) **Zaniedbywanie** - oznacza brak należnych dziecku zachowań, co powoduje niezaspokajanie niezbędnych dla prawidłowego rozwoju potrzeb egzystencjalnych małoletniego związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, oraz kształceniem, ale też narażanie dziecka na jakiegokolwiek niebezpieczeństwo i brak zapewniania bezpieczeństwa przez osoby odpowiedzialne za jego dobro. Zaniedbywanie może być intencjonalne lub niezamierzone, a wręcz nieświadome co do konsekwencji spowodowania sytuacji. Może mieć charakter powtarzalny lub incydentalny.

Rodzaje zaniedbywania:

- Fizyczne: nieodpowiednie odżywianie, ubiór, higiena, schronienie oraz brak nadzoru i opieki, a także narażanie zdrowia i życia dziecka na niebezpieczeństwo;
- Medyczne: nieszukanie pomocy medycznej lub poważne opóźnienie w jej szukaniu w sytuacji poważnych urazów czy chorób bądź problemów zdrowotnych małoletniego, brak podejmowania czynności zalecanych na bazie wiedzy medycznej w leczeniu dziecka;
- Edukacyjne i wychowawcze: brak stymulacji poznawczej małego dziecka, brak realizacji obowiązku szkolnego, przyzwolenie na wagarowanie, na

- nieuzasadnione opuszczanie szkoły, przyzwolenia i brak działań w sytuacji występowania u dziecka różnych zachowań problemowych (alkohol i inne), brak dbałości o zapewnienie specjalnych działań edukacyjnych dziecku i któremu zalecono takie wskazania, brak zapewnienia pomocy psychopedagogicznej, odmowa poddania dziecka zabiegom korekcyjnym,
- terapeutycznym w sytuacjach występowania u niego problemów z zachowaniem, zaburzeń emocjonalnych i innych, brak zainteresowania sytuacją szkolną dziecka, całkowity brak współpracy i zainteresowania rodziców/ opiekunów sytuacją szkolną dziecka;
  - Emocjonalne: brak wsparcia małego w sytuacjach trudnych dla niego, brak zainteresowania dzieckiem, niezwracanie uwagi na dziecko, brak nawiązywania z małym dzieckiem kontaktu/ wchodzenia w interakcje z dzieckiem, dopuszczanie do przebywania przez dziecko w sytuacjach, które są dla niego szkodliwe w sensie psychologicznym (np. przemoc między rodzicami, przemoc w mediach itp.);
  - Porzucanie: pozostawienie dziecka bez opieki i nadzoru na długi czas lub z intencją pozbycia się dziecka, w tym wyrzucanie (z domu lub odmowa przyjęcia małego po ucieczce)⁶.
- 5) Przemoc rówieśnicza - (agresja rówieśnicza): występuje, gdy dziecko doświadcza różnych form przemocy ze strony rówieśników.

---

⁶ Definicja krzywdzenia opracowana przez Prof. dr hab. Ewa Jarosz, Prorektorę ds rozwoju kadry Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Słowniczek to także dobre miejsce na zamieszczenie definicji stanowisk / funkcji przydzielonych osobie /określonym osobom w systemie ochrony żłobka / klubu dziecięcego / dziennego opiekuna. Ustawa nie przewiduje jak ich nazwać, ale zadania i waga pełnionej funkcji uprawnia do nadania im nazwy na **Specjalista Ochrony Dziecka**.

Poniżej przedstawiliśmy przykłady. Oczywiście użyte nazwy poszczególnych specjalistów nie są wiążące, nie ma przeszkód by ustalić inną nazwę, może zaproponowaną przez rodziców?

7. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci - pracownik wyznaczony przez dyrekcję placówki/w działalności, który sprawuje nadzór nad właściwym stosowaniem standardów ochrony dziecka w placówce oraz ich aktualizowanie.
8. Osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka – pracownik wyznaczony przez dyrekcję placówki/w działalności odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o zagrożeniu dobra dziecka i podejmowanie interwencji przed właściwymi organami lub instytucjami.
9. Osoba udzielająca wsparcia dziecku - osoba odpowiedzialna za opracowanie planu pomocy dziecku i monitorowanie postępów tego planu.

Ustawa nie zabrania, aby jedna osoba pełniła więcej niż jedną funkcję (w tym wypadku - osoby odpowiedzialnej za standardy ochrony, osoby odpowiedzialnej za ochronę dzieci, osoby odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia). Zawsze jednak należy zadbać, by powołani do tych zadań Specjaliści mieli odpowiednią ilość czasu na wykonywanie obowiązków, wynikających z powierzonych im ról. Osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka, udzielenie mu wsparcia czy też za standardy ochrony małych dzieci nie może zostać powołana tylko po to by „pozornie” wykonać przepis ustawy. **Ta osoba ma faktycznie działać.**

10. Dane osobowe dziecka - wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka, w tym jego imię i nazwisko, oraz wizerunek.

Żłobek/ klub dziecięcy/ opiekun dzienny nie działają na „bezludnej wyspie”. Na pewno są wokół instytucje/urzędy, które mogą być dla Was ważne, w razie potrzeby mogą lub nawet powinny Was wesprzeć. Zróbcie małe poszukiwania i wpiszcie w standardach te, których dane kontaktowe powinniście mieć zawsze w zasięgu ręki. Warto też pomyśleć o wypracowaniu modelu współpracy (oczywiście w ramach kompetencji) z tymi instytucjami/urzędami. Zawsze łatwiej rozmawiać z osobą, którą znamy, wiemy w jakim zakresie może pomóc, gdy zajdzie taka potrzeba, gdzie jest początek i koniec jej kompetencji.

Ważne instytucje położone najbliżej żłobka / klubu dziecięcego/dziennego opiekuna

- 1) placówka ochrony zdrowia (wpisać konkretne dane kontaktowe):.....
- 2) jednostka pomocy społecznej⁷: .....
- 3) ośrodek interwencji kryzysowej: .....
- 4) poradnia psychologiczno-pedagogiczna: .....
- 5) specjalistyczna poradnia rodzinna: .....
- 6) ośrodek wczesnej interwencji: .....
- 7) ośrodek wsparcia dziennego: .....
- 8) środowiskowe centrum zdrowia psychicznego dla dorosłych: .....
- 9) powiatowe centrum pomocy rodzinie: .....
- 10) sąd rejonowy: .....
- 11) jednostka policji: .....

⁷ Przy czym należy pamiętać, że właściwość miejscową ośrodka ustala się ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, a nie miejsce działania placówki.

Ważne organy i organizacje:

- 1) Rzecznik Praw Obywatelskich: .....
- 2) Rzecznik Praw Dziecka: .....
- 3) organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem rodziców i dzieci:
.....
.....
.....

Przechodzimy do opracowania zasad ochrony dzieci w żłobku / klubie/ u opiekuna dziennego.

W tej części standardów możecie zamieścić informacje jakich umiejętności dodatkowych wymagacie od pracowników, jak przeprowadzacie rekrutacje. Ważnym elementem rekrutacji jest weryfikacja danych dotyczących karalności przyszłego pracownika/osoby dopuszczanej do działalności. Obowiązek ten ma charakter ustawowy, ale warto informację o jego wypełnianiu zamieścić w standardach. W ten sposób dotrze ona do szerokiego kręgu odbiorców i wykażecie, że respektujecie prawo a tym samym podejmujecie działania by dzieci były z Wami bezpieczne.

Rozdział I Środki ochrony dzieci przed krzywdzeniem

Część pierwsza: zasady rekrutacji oraz wymogi wobec pracowników

§ 1. Umiejętności dodatkowe każdego pracownika

Pracownik placówki zna czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.

Czynniki i symptomy krzywdzenia dzieci najlepiej wymienić w wykazie, który może stanowić załącznik do standardów, aby każdy pracownik musiał się z nimi zapoznać (np. przy podejmowaniu zatrudnienia lub przy każdej zmianie w treści standardów). Celem takiego działania ma być wzmożenie czujności pracownika i wzmocnienie ochrony dzieci. Jeśli pracownik wie, jakie okoliczności, zachowania mogą świadczyć o przemoc, to zwiększamy szansę, że je odczyta, a dalej - zwiększamy szansę na udzielenie ochrony (patrz Kafelek „Warto wiedzieć”).

§ 2. Zasady rekrutacji pracowników

1. Przed zatrudnieniem nowego pracownika lub dopuszczeniem nowo przyjętej osoby do czynności w żłobku, klubie dziecięcym czy działalności dziennego opiekuna dokładnie określamy jakie czynności będzie wykonywać.
2. W trakcie rekrutacji uzyskujemy:
  - 1) dane osobowe kandydata, takie jak: imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia, dane kontaktowe, potwierdzone okazaniem i sprawdzeniem dokumentu tożsamości;
  - 2) informacje dotyczące:
    - a) wykształcenia kandydata/kandydatki;
    - b) kwalifikacji zawodowych kandydata/kandydatki;
    - c) przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.
3. Chcąc uzyskać dodatkowe informacje o kandydatce/kandydacie możemy poprosić o przedstawienie referencji z poprzednich miejsc zatrudnienia (od poprzedniego pracodawcy) lub wskazanie osoby, która może porozmawiać w celu przedstawienia nam opinii na temat kandydatki / kandydata. Pamiętajmy jednak, że nie ma przepisu prawa, który pozwala nam odrzucić kandydata tylko dlatego, że nie przedstawi takich referencji.⁸

⁸ Np. skutkować odmową zatrudnienia wyłącznie wobec odmowy przedłożenia referencji.

§ 3. Weryfikacja danych o karalności

To miejsce przeznaczone jest na przedstawienie przez żłobek / klub / dziennego opiekuna informacji dotyczących dokonywania weryfikacji danych o karalności.

Przepis / zasada dotyczące weryfikacji danych niekaralności może być przytoczeniem brzmienia poniżej wymienionych przepisów. Wystarczy jednak także informacja, że znacie poniższe przepisy i je stosujecie.

Przed zawarciem umowy o pracę lub nawiązaniem współpracy z osobą na innej podstawie niż stosunek pracy w żłobku / klubie u opiekuna dziennego/ trzeba pamiętać o weryfikacji informacji o karalności.

Wynika to z:

- a) art. 15 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338);
- b) art. 21 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560) – dotyczy sytuacji przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

§ 4. Obowiązki przed przystąpieniem do pracy

1. Przed przystąpieniem do wykonywania swoich obowiązków każdy pracownik zapoznaje się ze standardami ochrony dzieci.
2. Po zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci każdy pracownik podpisuje oświadczenie o zapoznaniu się z nimi. Oświadczenie zostaje włączone do akt

osobowych pracownika lub do umowy cywilnoprawnej/dokumentów wolontariusza.

Jeśli już ustalono, jacy Specjaliści Ochrony Dzieci powinni być powołani dla zbudowania sprawnego systemu ochrony w żłobku / klubie / u opiekuna dziennego, to czas na określenie ich kompetencji. Poniżej przykłady.

Przeczytajcie je, a potem zastanówcie się, jakie kompetencje powinni posiadać powołani przez Was Specjalista / Specjaliści Ochrony Dzieci.

§ 5. Obowiązki osób odpowiedzialnych za standardy ochrony dzieci

Do obowiązków osoby odpowiedzialnej za standardy ochrony dzieci należy:

- 1) udostępnianie standardów ochrony dzieci na stronie internetowej żłobka/klubu dziecięcego/ dziennego opiekuna w siedzibie oraz w widocznym dla wszystkich miejscu na terenie żłobka/klubu dziecięcego/ dziennego opiekuna.
- 2) przygotowanie pracownika żłobka/klubu dziecięcego/ dziennego opiekuna do stosowania standardów ochrony dzieci przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu jakichkolwiek zmian w istniejących już w placówce standardach;
- 3) prowadzenie ewidencji pracowników żłobka/klubu dziecięcego/ dziennego opiekuna, którzy zapoznali się ze standardami ochrony dzieci przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu jakichkolwiek zmian w istniejących już w żłobku/klubie dziecięcym/ u dziennego opiekuna standardach;
- 4) okresowy przegląd standardów ochrony dzieci w porozumieniu i współpracy z dyrekcją i pracownikami żłobka/klubu dziecięcego/ dziennego opiekuna;
- 5) monitorowanie prawidłowości stosowania standardów.

§ 6. Obowiązki osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka

Do osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka należy (adekwatnie do sytuacji):

- 1) przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu czynnika ryzyka zagrożenia dobra dziecka;
- 2) przyjęcie zgłoszenia o:

- a) ujawnieniu lub przyjęciu powiadomienia o incydencie bądź zdarzeniu zagrażającemu dobru dziecka;
  - b) ujawnieniu czynników krzywdzenia lub symptomów krzywdzenia dziecka;
  - c) ujawnieniu krzywdzenia dziecka;
  - d) podejrzeniu bądź ustalonym udostępnieniu, rozpowszechnieniu lub wykorzystaniu wizerunku dziecka;
- 3) podjęcie właściwej interwencji w celu ochrony dziecka, w tym:
- a) przeprowadzenie rozmowy z rodzicem lub opiekunem;
  - b) powiadomienie ośrodka pomocy społecznej;
  - c) zawiadomienie sądu rodzinnego;
  - d) złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego.

Wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka to poważna decyzja. Musi to być osoba znająca cechy, potrzeby i specyfikę rozwoju dziecka w wieku do 3 lat. Osoba taka musi także posiadać podstawową wiedzę przydatną w kontaktach z sądem i Policją.

§ 7. Obowiązki osoby odpowiedzialnej za udzielenie dziecku wsparcia

Do osoby odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia dziecku należy:

- 1) opracowanie planu pomocy dziecku we współpracy z innymi specjalistami z żłobka/klubu dziecięcego/ dziennego opiekuna lub organizacji zewnętrznych⁹;
- 2) regularne monitorowanie wsparcia udzielanego dziecku.

⁹ Zgodnie z obowiązującymi przepisami – dodałam komentarz

Kolejna część standardów ochrony małoletnich, to ustalenie jaki mają kształtować się relacje między pracownikami a dziećmi: co jest dozwolone, a co nie, co nie jest tolerowane w żłobku / klubie / u opiekuna dziennego. Jest to też ważna informacja dla pracownika / rodzica / opiekuna o granicach, które nie mogą zostać przekroczone w miejscu gdzie przebywa dziecko. Są to przecież także Wasze zasady etyczne, które komunikujecie rodzicom / opiekunom. Nie trzeba się obawiać bądź denerwować, że zamieszczono w nim przykład zachowanie, którego nigdy żaden pracownik by się nie dopuścił. Spójrzcie na to w ten sposób: **My o tym wiemy, niech wiedzą także inni.**

Część druga: Zasady bezpiecznych relacji między pracownikami a dziećmi

§ 8. Komunikacja

1. Dbamy, aby każdy komunikat, działanie bądź czynność podejmowana w stosunku do dziecka były adekwatne do sytuacji, stopnia jego rozwoju i indywidualnych możliwości. Kontakty pracownika/wolontariusza z dzieckiem mają być bezpieczne, uzasadnione i nie mogą skutkować nierównym traktowaniem dziecka w stosunku do innych dzieci, w tym jego faworyzowaniem.
2. Podejmując decyzje dotyczące dziecka, zawsze kierujemy się jego bezpieczeństwem, dobrem i potrzebami. Gdy jest to możliwe z uwagi na wiek dziecka, informujemy je o tym, a także wysłuchujemy jego opinii.
3. W relacjach z dzieckiem:
  - 1) zachowujemy cierpliwość, otwartość i okazujemy mu szacunek;
  - 2) słuchamy uważnie, a w przypadku zadania pytania udzielamy odpowiedzi adekwatnej do wieku dziecka i określonej sytuacji;
  - 3) pozostajemy wrażliwi i pełni szacunku na różnice, uwarunkowania językowe, kulturowe, religijne lub etniczne dziecka.

§ 9. Prywatność

1. Każdy pracownik szanuje prawo dziecka do prywatności.
2. Jeżeli zajdzie potrzeba indywidualnej rozmowy z dzieckiem, planujemy i przeprowadzamy ją w taki sposób, aby nie przebywać z dzieckiem na osobności bez możliwości kontroli innych osób¹⁰.

§ 10. Zasady pracowników w relacjach z dziećmi

1. W żłobku / klubie / u dziennego opiekuna przestrzegamy poniższych zasad¹¹:
  - 1) pracownik nie spożywa alkoholu, wyrobów tytoniowych, innych używek bądź nielegalnych substancji; pracownik nie ogląda treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę w trakcie pracy z dziećmi i na terenie żłobka/klubu;
  - 2) pracownik nie podaje dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych, innych używek bądź nielegalnych substancji ani leków, które nie są zalecane przez lekarza;
  - 3) pracownik nie utrwała wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb niezwiązanych z działalnością placówki;
  - 4) pracownik nie dotyka dziecka w sposób, który można uznać lub jest nieprzyzwoity bądź niestosowny;
  - 5) pracownik w obecności dzieci nie używa wulgarnych słów, gestów lub żartów;
  - 6) pracownik nie stosuje żadnej z form przemocy wobec dziecka;
  - 7) pracownik nie lekceważy dziecka, nie obraża go, nie krzyczy na dziecko;
  - 8) pracownik nie ujawnia wobec osób nieuprawnionych (w tym wobec innych dzieci) informacji wrażliwych dotyczących dziecka, związanych z wizerunkiem dziecka, jego sytuacją rodzinną, ekonomiczną, medyczną, opiekuńczą i prawną.

---

¹⁰ Np. drzwi nie mogą być nigdy zamykane na klucz od środka, w miarę możliwości każde drzwi wyposażane są w przeszkloną, widoczną część itp.

¹¹ Inna propozycja: Nie tolerujemy takich zachowań.

§ 11. Ochrona dziecka

W przypadku pracy z dzieckiem, o którym wiemy, że może doświadczać lub doświadczyło krzywdzenia (seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania) zachowujemy szczególną ostrożność, gdy stara się ono nawiązać bliską relację z pracownikiem. Nie jest to odtrącenie dziecka, ignorowanie jego potrzeb. Ostrożność ta ma na celu ochronę dziecka i umożliwieniu mu powrotu do stabilizacji emocjonalnej.

§ 12. Czynności pielęgnacyjne

Podczas czynności pielęgnacyjnych, higienicznych i związanych z ochroną zdrowia dziecka, pracownik ogranicza kontakt fizyczny z dzieckiem do czynności niezbędnych, adekwatnych do wieku i rozwoju dziecka. Przeprowadza je w taki sposób, aby podczas przebywania z dzieckiem na osobności zawsze istniała możliwość kontroli ze strony innej osoby.

Tak opisana zasada ma zapewnić możliwość sprawdzenia jakie czynności z dzieckiem wykonuje dany pracownik. Przykładowo - żaden pracownik nie powinien zamykać drzwi na klucz od wewnątrz gdy przebywa sam na sam z dzieckiem. Oczywiście spełnienie tego standardu będzie możliwe w placówkach, gdzie zatrudnionych jest więcej niż jedna osoba.

§ 13. Zasady relacji między dziećmi

1. Pracownik zna i stosuje zasady bezpiecznych relacji między dziećmi ustalone w żłobku / klubie dziecięcym / u dziennego opiekuna.
2. Treść zasad bezpiecznych relacji między dziećmi uwzględnia potrzeby rozwojowe dzieci przebywających w żłobku / klubie dziecięcym / u dziennego opiekuna.

3. Ewaluację i weryfikację zasad bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi przeprowadzamy nie rzadziej.....¹², w tym po każdej sytuacji kryzysowej, jeśli w placówce podjęto interwencję z powodu krzywdzenia rówieśniczego lub z powodu krzywdzenia ze strony osoby trzeciej.

§ 14. Komunikacja między dziećmi

Dbamy o to, by każde dziecko:

- 1) miało do innych dzieci stosunek życzliwy i pełen szacunku, nie obrażało innych dzieci;
- 2) bawiło się z innym dziećmi w zgodzie;
- 3) nie odbierało przedmiotów, którymi bawi się inne dziecko lub które do niego należą, bez jego zgody;
- 4) szanowało prywatność innych dzieci;
- 5) nie dotykało innego dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- 6) Uczyło się skutecznie określać i wyrażać granice wobec innych dzieci, mówiąc np.: stop, boli.

Przygotowując ten punkt warto wyjaśnić opiekunowi, jak udaje się realizować w/w zasady, czyli na przykład jakie metody wychowawcze są stosowane w żłobku / klubie dziecięcym / u opiekuna dziennego czy jacy specjaliści pracują z dziećmi. Trzeba pamiętać, że wbrew powszechnej opinii także w żłobkach dochodzi do zdarzeń między dziećmi, które spełniają kryteria krzywdzenia dzieci.

---

¹² Sugerowana częstotliwość to nie rzadziej niż raz na dwa lata

W standardach ochrony małoletnich opiszcie też, czy zapewniacie podnoszenie kompetencji pracowników w sferze ochrony dzieci. Dacie tym samym jasny sygnał rodzicom, pracownikom czy i co jest to dla Was ważne w tym zakresie. Pamiętajcie, nie trzeba dużych środków by przeprowadzić szkolenie. Pomocne są tutaj organizacje pozarządowe.

§ 15. Szkolenia

1. Pracownicy otrzymują szkolenia z obszaru ochrony dzieci, dostosowane do ról pełnionej w żłobku / klubie dziecięcym / u dziennego opiekuna. Szkolenia z zakresu ochrony dzieci odbywają się w formie stacjonarnej a także w formule online (webinaria, e-learning, cyfrowe materiały edukacyjne).
2. Działania szkoleniowe dotyczą w szczególności:
  - a) obowiązujących w placówce zasad i procedur ochrony dzieci,
  - b) rozpoznawania czynników i symptomów krzywdzenia dzieci,
  - c) przeciwdziałania przemocy i podejmowania stosownych interwencji.
3. Opracowanie harmonogramu szkoleń i działań edukacyjnych koordynuje osoba odpowiedzialna za przygotowanie pracowników do stosowania obowiązujących w żłobku / klubie dziecięcym / u dziennego opiekuna standardów ochrony dzieci.
4. Szkolenie z zakresu standardów ochrony dzieci przeprowadza się minimum raz na dwa lata.
5. Przeszkolenie ze standardów ochrony małoletnich przechodzi każdy nowy pracownik w terminie do ..... dni od dnia/daty podjęcia zatrudnienia
6. Szkolenia dla rodziców z zakresu standardów ochrony dzieci przeprowadza osoba odpowiedzialna za standardy ochrony małoletnich nie rzadziej niż raz do roku.
7. Informacje o szkoleniach umieszczamy.....(np. strona Internetowa).

Kolejny rozdział, musicie opracować starannie, możecie zaprosić do jego tworzenia przedstawiciela Policji, pracownika socjalnego. Trzeba w nim dokładnie ustalić w jaki sposób będzie przeprowadzona interwencja w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka lub ustalenia, że jest ono krzywdzone.

Opiszcie w standardach dlaczego podejmujecie interwencję, co jest jej celem. Pamiętajcie by sposób interwencji był adekwatny do danej sytuacji. Pomocnym przy jej określaniu mogą być wspomniani pracownicy pobliskich ośrodków pomocy społecznej, dzielnicowy.

Musicie mieć świadomość, że w niektórych przypadkach konieczne będzie zawiadomienie Policji lub sądu opiekuńczego. Ustalenie tej procedury i udostępnienie jej do wiadomości opiekunom ma ogromną wartość dodaną: już na początku będą wiedzieć jakie kroki zostaną podjęte w sytuacji stwierdzenia zagrożenia dobra dziecka. **Podejmując taką decyzję, najlepiej po konsultacji z innymi pracownikami, zawsze trzeba pamiętać, że jest to konieczne, by ratować dziecko, które samo o ten ratunek nie ma jak poprosić.**

Rozdział II Procedury podejmowania interwencji i udzielania wsparcia

§ 16. Interwencja i rodzaje procedur interwencyjnych

1. Celem interwencji jest powstrzymanie krzywdzenia dziecka i zapewnienie mu ochrony.
2. Celem procedury interwencji jest ustalenie sposobu działania w żłobku / klubie dziecięcym/ u dziennego opiekuna w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub ujawnienia krzywdzenia dziecka.
3. Przy wyborze właściwej procedury reagowania na krzywdzenie dziecka kierujemy się kryterium stopnia zagrożenia dobrostanu dziecka. Uwzględniamy także kto jest osobą krzywdzącą – pracownik, rodzic / opiekun czy też inne dziecko.

4. Wyróżniamy cztery stopnie zagrożenia bezpieczeństwa dziecka:

- 1) bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia dziecka;
- 2) zagrożenie życia lub zdrowia dziecka;
- 3) naruszanie dobrostanu psychicznego dziecka;
- 4) zaniedbanie potrzeb życiowych.

§ 17. Utrwalanie interwencji i poufność interwencji

1. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi Załącznik [nr] do niniejszego dokumentu. Karta interwencji stanowi załącznik do prowadzonego przez placówkę rejestru interwencji.
2. Wszystkie osoby, które uzyskały informację o krzywdzeniu dziecka lub zapoznaly się z informacjami dotyczącymi tego zdarzenia są zobowiązane do zachowania poufności. Nie dotyczy to informacji przekazywanym uprawnionym instytucjom lub organom w celu dalszej ochrony dziecka.

§ 18. Podejrzenie krzywdzenia¹³

1. Jeżeli pracownik podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone bądź otrzyma taką informację, ma obowiązek natychmiastowego sporządzenia notatki służbowej i przekazania jej osobie odpowiedzialnej za ochronę dziecka, która podejmuje dalsze czynności interwencyjne.
2. Jeżeli występują zagrożenie lub bezpośrednie zagrożenie¹⁴ życia lub zdrowia dziecka i nie jest możliwe natychmiastowe zawiadomienie osoby odpowiedzialnej

¹³ Jest to jedynie przykład działania, nie należy go traktować jako wiążący.

¹⁴ Użycie zapisu „zagraża” oraz „bezpośrednio zagraża” ma na celu zwrócenie uwagi, że istnieją dwa typy zagrożeń. Oczywiście w obu sytuacjach należy reagować. Przykładowe wyjaśnienie: Bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia: sytuacja już istniejąca, która w sposób oczywisty, realny, nieunikniony, nieuchronny, bezpośredni i w najbliższym czasie zagraża życiu lub zdrowiu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, bez konieczności podejmowania dalszych działań przez osobę stosującą przemoc w rodzinie (**od 22 czerwca 2023 r. istnieje termin przemoc domowa**). Zagrożenie życia lub zdrowia: sytuacja, w której zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie istnieje, ale realizacja niebezpieczeństwa jego wystąpienia zależy od ewentualnych dalszych działań osoby

za ochronę dziecka, nie stosuje się zasady z punktu pierwszego. Odpowiednie czynności bezpośrednio podejmuje pracownik, który ujawnił zagrożenie a po interwencji przekazuje notatkę w tej sprawie osobie odpowiedzialnej za ochronę dziecka.

3. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony osoby wyznaczonej w żłobku / klubie dziecięcym / u opiekuna dziennego do prowadzenia interwencji, wówczas interwencja prowadzona jest przez dyrektora /osobę odpowiedzialną za prowadzenie placówki¹⁵.
4. W interwencji może uczestniczyć specjalista (psycholog, pedagog – oczywiście jeżeli jest w danej placówce / działalności), który pomaga podczas rozmowy z dzieckiem, jeśli jej przeprowadzenie jest możliwe.

§ 19. Podejrzenie krzywdzenia przez opiekuna dziecka (rodzica, rodzica zastępczego, opiekuna, opiekuna tymczasowego)

Jeżeli zachodzi podejrzenie krzywdzenia przez opiekuna dziecka, wówczas to osoba odpowiedzialna za interwencję, jeśli to możliwe, przeprowadza rozmowę z dzieckiem. Celem rozmowy jest ustalenie przebiegu zdarzenia, ale także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Ustalenia są odnotowywane w karcie interwencji.

§ 20. Zaniedbanie

1. Jeżeli krzywdzenie przybiera formę zaniedbania i nie występuje zagrożenie życia lub zdrowia dziecka, osoba odpowiedzialna za interwencję:

---

stosującej przemoc w rodzinie. (nadkomisarz Marta Świnecka, podinspektor Piotr Lubaszko Szacowanie ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie [w] Niezbędnik dla funkcjonariuszy Policji i Żandarmerii Wojskowej, 2020 r., str. 33.

¹⁵ To przykłady, zasadę należy ustalić przy uwzględnieniu własnych potrzeb.

- a) organizuje spotkanie/a z rodzicem / opiekunem dziecka i przekazuje swoje ustalenia;
  - b) wyjaśnia, jak powinno wyglądać prawidłowe zachowanie wobec dziecka;
  - c) poucza o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, u innych organizacji lub służb a także o działaniach, które ma obowiązek podjąć zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
  - d) informuje, że sytuacja dziecka będzie monitorowana a w braku poprawy w ciągu .... dni lub nieobecności dziecka w żłobku / klubie / u opiekuna dziennego zawiadomiony zostanie sąd rodzinny. Zasady tej nie stosujemy, jeśli występuje sytuacja z pkt 3;
  - e) powiadamia ośrodek pomocy społecznej właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka lub jednostkę policji o konieczności wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.
2. Jeżeli sytuacja dziecka nie uległa poprawie, rodzic / opiekun zaniedbuje potrzeby psychofizyczne dziecka lub też zachodzi podejrzenie chronicznej niewydolności wychowawczej, wykonując obowiązek ustawowy, powiadamiamy właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie pomocy wskazanej rodzinie.
  3. Jeżeli z rozmowy z rodzicem / opiekunem wynika, że nie jest on zainteresowany pomocą dziecku, ignoruje zdarzenie lub nie widzi konieczności zmian, osoba odpowiedzialna za interwencję od razu sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego wnosząc, aby sąd powiadomił, czy wszczęto postępowanie czy też nie znaleziono podstaw do jego wszczęcia¹⁶.

---

¹⁶ Podstawa prawna: art. 572 § 3 Kodeksu postępowania cywilnego: Na wniosek osoby lub instytucji, o której mowa w § 1 lub 2, sąd opiekuńczy informuje o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu.

§ 21. Naruszenie dobrostanu fizycznego lub psychicznego dziecka

Jeżeli krzywdzenie dziecka przybiera formę naruszania dobrostanu fizycznego lub psychicznego dziecka a nie zagraża jego życiu lub zdrowiu, osoba odpowiedzialna za interwencję:

- a) organizuje spotkanie/a z rodzicem / opiekunem dziecka i przekazuje swoje ustalenia;
- b) wyjaśnia, jak powinno wyglądać prawidłowe zachowanie wobec dziecka;
- c) poucza o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, u innych organizacji lub służb a także o działaniach, które ma obowiązek podjąć zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- d) informuje, że sytuacja dziecka będzie monitorowana;
- e) powiadamia ośrodek pomocy społecznej właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka lub jednostkę policji o konieczności wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”;
- f) zawiadamia sąd rodzinny, wnosząc, aby sąd powiadomił, czy wszczęto postępowanie czy też nie znaleziono podstaw do jego wszczęcia. O przesłaniu wniosku do sądu rodzinnego powiadamia się opiekuna.

§ 22. Bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia dziecka – podejrzenie popełnienia przestępstwa

Jeśli krzywdzenie ze strony rodzica / opiekuna zagraża lub bezpośrednio zagraża życiu lub zdrowiu dziecka, w tym, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa, nie przeprowadza się rozmowy z opiekunami. W takiej sytuacji osoba odpowiedzialna za interwencję lub osoba, która powzięła informację o krzywdzeniu:

- 1) niezwłocznie informuje odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 999 (pogotowie)¹⁷;

---

¹⁷ Art. 12. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r., poz. 424, 834)

- 2) zawiadamia służby odpowiedzialne za procedurę wskazaną w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej¹⁸.
- 3) przekazuje Policji wszystkie znane jej okoliczności dotyczące sytuacji dziecka.

§ 23. Plan wsparcia

1. Po ujawnieniu krzywdzenia dziecka przez opiekuna osoba odpowiedzialna za wsparcie dziecka sporządza - we współpracy z innymi członkami personelu - plan wsparcia dziecka oraz regularnie (co najmniej raz w tygodniu) monitoruje postępy jego realizacji.
2. Osoba odpowiedzialna za wsparcie może współpracować przy opracowaniu planu z innymi członkami personelu, a także z wybranymi instytucjami zewnętrznymi.

§ 24. Podejrzenie krzywdzenia przez pracownika

1. W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie dziecka przez pracownika, zostaje on w trybie natychmiastowym odsunięty od pracy z dziećmi do czasu wyjaśnienia sprawy. O podejrzeniu krzywdzenia informowany jest natychmiast przedstawiciel ustawowy dziecka.

-
1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.
  2. Osoby będące świadkami przemocy domowej powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

¹⁸ Art. 12a. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

1. W razie **zagrożenia** życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17), dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.
2. (..)
3. Decyzję, o której mowa w ust. 1, **pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką.** (...)

UWAGA: art. 12a ma nowe brzmienie od 22 czerwca 2023r. Przed tą datą występował w nim zapis: „**W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka....**”

2. Osoba odpowiedzialna za interwencję w miarę możliwości przeprowadza rozmowę z dzieckiem. Celem rozmowy jest ustalenie przebiegu zdarzenia, ale także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Ustalenia są odnotowywane w karcie interwencji.

Jeśli rozmowa z dzieckiem nie jest możliwa (choćby ze względu na brak wykształconej jeszcze mowy) Zalecamy abyście zastanowili się a następnie umieścili tutaj schemat postępowania z kim rozmawiać? co i kogo obserwować? jakie podjąć czynności w celu ustalenia jaki charakter miało zdarzenie?

3. Jeżeli podejrzenie krzywdzenia zgłosił opiekun dziecka, a nie zostało ono potwierdzone, należy przestać opiekunowi stosowną informację w formie pisemnej.
4. W przypadku gdy naruszenie dobra dziecka nie było rażące, dyrekcja....

Tutaj należy wpisać działania, które są przewidziane w żłobku / klubie / u opiekuna dziennego. (np. przeprowadzenie rozmowy z pracownikiem, przywrócenie do czynności/obowiązków z uważnym monitorowaniem dalszego postępowania i zachowania pracownika)

5. Jeżeli doszło do rażącego naruszenia dobra dziecka działania lub zaniechania w żłobku / klubie / u opiekuna dziennego ....

Tutaj należy wpisać kolejne działania, które są przewidziane w żłobku / klubie / u opiekuna dziennego w przypadku rażącego naruszenia dobra dziecka, (np. przeprowadzenie rozmowy z pracownikiem, odsunięcie od wykonywania pracy, udzielenie pracownikowi nagany z wpisem do akt i dalsze konsekwencje kadrowe - łącznie ze zwolnieniem dyscyplinarnym).

§ 25. Podejrzenie krzywdzenia rówieśniczego

1. W przypadku podejrzenia o krzywdzenie dziecka przez inne dziecko przebywające w placówce należy niezwłocznie przeprowadzić rozmowę z rodzicami / opiekunami dzieci. Informacje uzupełniamy również rozmawiając z innymi osobami, które mogą mieć wiedzę o zdarzeniu. W trakcie rozmów dążymy do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka krzywdzonego. Wszystkie ustalenia są odnotowywane w karcie interwencji. Dla dziecka krzywdzącego oraz krzywdzonego sporządza się oddzielne karty interwencji.
2. Wspólnie z rodzicami /opiekunami dziecka krzywdzącego opracowujemy plan naprawczy, celem zmiany niepożądanych zachowań dziecka.
3. Z rodzicami / opiekunami dziecka poddawanego krzywdzeniu opracowujemy plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia.
4. W trakcie rozmów ustalamy także czy dziecko podejrzewane o krzywdzenie innego dziecka samo nie jest krzywdzone przez opiekunów, innych dorosłych bądź inne dzieci¹⁹. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy podjąć interwencję także w stosunku do tego dziecka i wszcząć procedurę taką, jak w przypadku każdego innego podejrzenia, że dziecko krzywdzone jest przez opiekunów.

§ 26. Zagrożenie zdrowia i życia

Jeśli krzywdzenie przez pracownika lub inne dziecko jest oczywiste i zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu dziecka osoba odpowiedzialna za interwencję lub osoba, która powzięła informację o krzywdzeniu:

---

¹⁹ Jest to konieczne, gdyż bardzo często osoby krzywdzące same doznają krzywdzenia.

- 1) powiadamia o zdarzeniu odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 999 (pogotowie);
- 2) powiadamia rodzica / opiekuna dziecka krzywdzonego;
- 3) powiadamia opiekuna dziecka, które skrzywdziło inne dziecko.

Pamiętajcie, że ochrona dziecka nie kończy się na podjęciu interwencji. Trzeba je wspierać w uzyskaniu równowagi, chronić by uniknąć jego wtórnej wiktyimizacji.

Nie wolno także zapominać o innych dzieciach, które być może widziały lub dowiedziały się o krzywdzeniu. Być świadkiem przemocy jest jednocześnie doznawaniem przemocy. Opiszcie w standardzie jakie działania przewidujecie na tym etapie, w jaki sposób planujecie je wdrożyć.

§ 27. Udzielenie dziecku wsparcia po ujawnieniu krzywdzenia

1. Żłobek / klub dziecięcy / opiekuna dzienny zobowiązany jest zapewniać dzieciom wsparcie i bezpieczeństwo, ze szczególnym naciskiem na dzieci, które doświadczyły krzywdzenia.
2. Żłobek / klub dziecięcy / opiekuna dzienny zobowiązany jest również do zapewnienia stosownego wsparcia innym dzieciom, które były świadkami lub w jakikolwiek sposób dowiedziały się o takim czynie wobec jednego z podopiecznych placówki.

§ 28. Plan pomocy

1. Po ujawnieniu krzywdzenia dziecka osoba odpowiedzialna za udzielenie wsparcia sporządza opis sytuacji opiekuńczej (czyli żłobkowej/w klubie dziecięcym/w obszarze działalności opiekuna dziennego), a także rodzinnej dziecka.
2. Na podstawie rozmów z opiekunem/opiekunami dziecka, personelem placówki i ewentualnymi instytucjami zewnętrznymi opracowuje plan pomocy dziecku.
2. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:

- 1) wsparcia, jakie placówka zaoferuje dziecku;
  - 2) skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy, jeżeli jest to możliwe/istnieje taka potrzeba;
  - 3) częstotliwości i sposobów monitorowania wsparcia udzielanego dziecku.
3. Plan pomocy dziecku jest przedstawiany przez osobę odpowiedzialną za udzielenie wsparcia rodzicom / opiekunom dziecka z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.

W kolejnym rozdziale sugerujemy zamieścić zasady aktualizacji standardów. Raz opracowany dokument nie będzie przydatny na zawsze. Pamiętajcie, że realia się zmieniają, niektóre rozwiązania tracą na ważności, pojawiają się nowe urzędy, instytucje, nowatorskie rozwiązania. Dlatego trzeba co pewien czas sprawdzać, czy Wasze standardy odpowiadają aktualnym potrzebom, czy zawierają wszystkie elementy chroniące przed zagrożeniami w danym czasie, uwzględniają wszystkie dostępne formy reagowania i pomocy.

Rozdział III Procedury przeglądu standardów ochrony dzieci

§ 29. Aktualizacja standardów

1. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci, przeprowadza raz na dwa lata ankietę skierowaną do wszystkich pracowników, która obejmuje znajomość oraz przestrzeganie standardów ochrony dzieci, a także ewentualną potrzebę wprowadzenia zmian w istniejących już w placówce standardach. Wzór ankiety stanowi Załącznik [nr] do niniejszej standardów. W ewaluację wyników ankiety możemy włączyć rodziców i dzieci, stosownie do ich możliwości poznawczych.
2. Na podstawie ankiet, o których mowa w ustępie 1 osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci sporządza raport, który następnie przekazuje dyrekcji placówki. Jedną część raportu powinna zawierać ocenę znajomości standardów

- przez personel placówki, kolejna - zestawienie zgłaszanych naruszeń standardów ochrony dzieci, ostatnia - propozycje zmian w zakresie tychże standardów/
3. Dyrekcja placówki w terminie jednego miesiąca od otrzymania raportu, o którym mowa w ust. 2, podejmuje decyzje odnośnie wprowadzenia zmian w zapisach standardów ochrony dzieci i powierza przygotowanie nowego tekstu osobie odpowiedzialnej za standardy ochrony dzieci.
  4. Jeśli na podstawie raportu okaże się, że stopień znajomości standardów ochrony dzieci wśród pracowników jest niewystarczający, osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci, ma obowiązek przeprowadzić dla nich szkolenie uzupełniające wiedzę w tym zakresie.

§ 30. Ewaluacja procedur podejmowania interwencji

Żłobek / klub dziecięcy / dzienny opiekun raz na kwartał dokonuje przeglądu decyzji i podjętych działań w zakresie przeciwdziałania krzywdzeniu, a także ocenia ich skuteczność.

W standardzie ustalacie także zasady i częstotliwość oceniania prawidłowości oraz skuteczności podejmowanych interwencji. Pozwoli to wam ocenić, efekty działań, stwierdzić czy występują jakieś luki w procedurach interwencyjnych, czy coś wymaga wzmocnienia. Ewaluacji winna dokonać grupa pracowników (oczywiście uprawnionych do uzyskania dostępu do określonych informacji, w tym przetwarzania danych osobowych), co pozwoli spojrzeć na sytuację w kilku perspektyw.

§ 31. Zapisy końcowe

1. Standardy ochrony dzieci obowiązują od dnia.....
2. Udostępnienie standardów ochrony dzieci następuje w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi przez personel placówki, rodziców / opiekunów dzieci:
  - a) wywieszenie na .....

b) zamieszczenie na stronie internetowej.....